

Vergaderjaar 2024–2025

36 600 XVI

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) voor het jaar 2025

Nr. 182

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 mei 2025

Het vorige kabinet is in 2022 de VWS-brede aanpak discriminatie en gelijke kansen gestart (hierna: de aanpak). Met deze brief informeer ik u voor de laatste maal over de stand van zaken. Zoals ook eerder aangegeven¹, loopt de VWS-brede aanpak discriminatie en gelijke kansen in zijn huidige vorm tot eind 2025. Daarna is het aan de veldpartijen om verdere uitvoering te geven aan het bestrijden van discriminatie in de zorg, welzijn en sport.

Met deze brief worden de volgende moties en openstaande toezeggingen afgedaan:

- De toezegging over het toezenden van de tweede voortgangsrapportage van de VWS-brede aanpak discriminatie en gelijke kansen² eind 2024;
- De toezegging aan de Kamer over het tussentijds op de hoogte brengen van de voortgang van het VWS-breed onderzoek naar discriminatie in de zorg, welzijn en sport.³
- De toezegging over een compleet overzicht van acties per maatregel rondom de beleidsnota cultuursensitieve zorg.⁴;
- De toezegging de Kamer te informeren over het onderzoeksprogramma van ZonMw over diversiteitssensitief werken in de zorg.⁵
- De motie Simons c.s. die het kabinet oproept om in gesprek te gaan met artsenuitvoeringsorganisaties, onderzoeks- en opleidingsinstellingen om te bezien op welke wijze beleid op cultuursensitieve zorg verbeterd kan worden.⁶

¹ Kamerstuk 36 410 XVI, nr. 19

² Kamerstuk 36 410 XVI, nr. 19

³ Kamerstuk 36 410 XVI, nr. 19

⁴ Kamerstuk 2024D40441

⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2024–2025, 36 600 XVI, TZ202412-051

⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 36 410, nr. 75

- De toezegging de Kamer te informeren over het onderzoek rondom de doorwerking van het slavernijverleden in de zorg en welzijn⁷
- De toezegging over de mogelijkheden rondom onafhankelijke zorgdiscriminatiemeldpunten⁸;
- Een reactie op het rapport «Leeftijd is maar een getal». Dit verzoek is ingediend tijdens de procedurevergadering van 15 januari 2025 van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport.⁹ U vindt de reactie in bijlage 1.
- De toezegging van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) dat de Kamer (in het bijzonder de vaste commissie BZK) dit voorjaar een brief inzake de voortgang van de aanpak van discriminatie in de zorg, welzijn en sport ontvangt.¹⁰

1. Interdepartementale samenwerking

Sinds 2022 trekt het Ministerie van VWS samen op met het Ministerie van BZK, Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en Justitie en Veiligheid (JenV) in de versterking van de aanpak discriminatie en racisme. Zo zijn er beleidslijnen opgesteld en worden deze uitgewerkt om de interdepartementale aanpak van online discriminatie, racisme en hate speech te versterken.

Met het bureau van de Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme (NCDR) wordt samengewerkt aan een Nationaal Programma 2025 met daarin een Meerjarenagenda 2024–2029. Er is binnen deze interdepartementale samenwerking ook contact met de Staatscommissie tegen Discriminatie en Racisme, die op 13 februari haar voortgangsrapportage aan de Minister-President heeft aangeboden.

Het Ministerie van VWS werkt daarnaast samen met de Ministeries JenV, BZK, SZW en OCW aan de Strategie Bestrijding Antisemitisme¹¹. Deze strategie is een meerjarige aanpak waarbij we als kabinet ieder jaar opnieuw zullen kijken naar de effectiviteit van maatregelen en verdere versterkingen op het gebied van antisemitisme. De strategie is opgesteld samen met de Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding (NCAB).

2. Relevante inhoudelijke vraagstukken

2.1 Onderzoek

VWS-breed onderzoek

Uit het verkennend onderzoek «Discriminatie in de zorg en de sport: wat weten we (niet)?»¹² is onder andere naar voren gekomen dat beschikbare onderzoeken naar dit onderwerp vooral kwalitatief zijn. Voor een beter beeld van prevalentie en omvang is ook een kwantitatief onderzoek uitgevoerd, wat daarnaast ingaat op oorzaken en impact. Het onderzoek is recent afgerond. De onderzoeksrapportage inclusief bijlagen is opgenomen als bijlage 2 bij deze brief.

⁷ Aanhangsel Handelingen II 2023/24, nr. 2031

⁸ Vergaderjaar 2023–2024 kamerstuk 36 410 XVI, nr. 35

⁹ Kamerstuk 2025Z00560

¹⁰ Tweede Kamer, vergaderjaar 2024–2025, 30 950, nr. 435

¹¹ Strategie Bestrijding Antisemitisme 2024–2030 | Rapport | Rijksoverheid.nl

¹² De beleidsreactie op dit onderzoek is met de eerste voortgangsrapportage kamerstuknr. 36 410 XVI, nr. 19

Onderzoek naar de meerwaarde van cultuursensitief werken voor zorgpersoneel

Amsterdam UMC en Movisie hebben kwalitatief onderzoek gedaan naar zorgaanbieders die cultuursensitief werken. Hierbij stond de vraag centraal: «Wat zijn de uitdagingen en de meerwaarde voor het zorgpersoneel en de organisaties?» Vrijwel alle gesproken zorgverleners die cultuursensitief werken, geven aan dat dit bijdraagt aan hun werkplezier. Tegelijkertijd bestaat een risico op overbelasting, mede door de hoge verwachtingen en betrokkenheid van zorgverleners en uitdagingen rondom grenzen stellen. De onderzoeksrapportage en een samenvatting zijn opgenomen als bijlage 3 bij deze brief.

Onderzoek naar ongewenst gedrag op de arbeidsmarkt

Zoals mijn voorganger in de eerdere voortgangsrapportage¹³ heeft vermeld, is er een onderzoek uitgevoerd naar effectieve tools, interventies en maatregelen die werkgevers in de zorg en welzijn toe kunnen passen voor het tegengaan, omgaan met en voorkomen van ongewenst gedrag tegen zorgpersoneel. Ongewenst gedrag is in dit onderzoek toegespitst op discriminatie en seksueel grensoverschrijdend gedrag. De onderzoekers doen verschillende aanbevelingen. De resultaten van dit onderzoek en een samenvatting zijn als bijlage 4 toegevoegd bij deze brief.

2.2 Diversiteitsensitieve zorg

Bestjoersôfspraak Fryske taal en kultuer

In april 2024 is de *Bestjoersôfspraak Fryske taal en kultuer* (BFTK) door het Rijk en de provincie Fryslân ondertekend. In het bestuurlijk akkoord is toegezegd dat VWS jaarlijks EUR 60.000,- toekent aan de Afûk voor de duur van vijf jaar. De Afûk is een belangrijke instelling voor het beschermen en bevorderen van de Friese taal en cultuur. Deze middelen worden ingezet om cultuurspecifieke zorgprojecten uit te voeren.

Beleidsnota maatregelen diversiteitsensitieve zorg

In eerste voortgangsrapportage van de VWS-brede aanpak discriminatie en gelijke kansen¹⁴ is de voortgang geschetst van de lopende beleidsmaatregelen rondom de beleidsnota diversiteitsensitieve zorg.¹⁵ De maatregelen zijn inmiddels allemaal uitgevoerd of geborgd in lopend beleid. In bijlage 5 van deze brief staat een overzicht met de uitkomsten van de maatregelen uit deze beleidsnota. Als uitvloeisel hiervan is ZonMw in juli 2024 een pilotprogramma «Diversiteitsensitief werken in de zorg» gestart. Hiermee wordt de beweging ten aanzien van een diversiteitsensitieve aanpak in de zorg voortgezet en bestendigd. De programmalijnen richten zich op implementatie in de praktijk en verankering in opleiding. De projecten worden eind 2026 afgerond.

Motie Simons c.s.

Het lid Simons heeft tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen op 21 september 2023 een motie ingediend die het kabinet oproept om in gesprek te gaan met artsorganisaties, onderzoeks- en opleidingsinstellingen om te bezien op welke wijze beleid op cultuursensitieve zorg verbeterd kan worden. In de motie noemt zij dat er hierbij aandacht dient

¹³ Kamerstuk 36 410 XVI, nr. 19

¹⁴ Kamerstuk 36 410 XVI, nr. 19

¹⁵ Kamerstuk 31 765, nr. 702

te zijn voor zaken als discriminatie binnen opleidingen, achterhaalde curricula, racisme in medische richtlijnen en gebrekkig medisch onderzoek naar diverse lichamen zoals zwarte mensen en mensen van kleur¹⁶. Hieronder wordt per punt een uitleg van uitgevoerde, of nog uit te voeren acties gegeven:

- **Discriminatie binnen opleidingen:** Hier heb ik u eerder over geïnformeerd in de VWS stand van zakenbrief rondom moties en toezeggingen van VWS.¹⁷
- **Achterhaalde curricula:** In samenwerking met VWS heeft ZonMw het programma rondom diversiteitssensitief werken opgezet. Het programma wordt momenteel uitgevoerd. Programmalijn 2 gaat over het verankeren van diversiteitssensitief werken in het onderwijs.
- **Racisme in medische richtlijnen:** Het is aan het veld, en dus aan (beroeps)organisaties van zorgverleners zelf, om (medische) richtlijnen op te stellen. De rol van VWS hierin is slechts agenderend. Binnen verschillende beroepsorganisaties is er beweging op dit thema.
- **Gebrekkig medisch onderzoek naar diverse lichamen:** Over dit thema voert VWS gesprekken met verschillende kennisinstituten en onderzoekers. De uitdagingen rondom dit vraagstuk zijn vaak groot en complex. Zo is het belangrijk niet te overgeneraliseren wat betreft de relatie tussen etniciteit en diagnose omdat leefstijl en andere factoren ook bepalend kunnen zijn.

Vrouwspecifieke aandoeningen

Voor het Kennisprogramma Vrouwspecifieke gezondheid, dat is gestart in 2024 bij ZonMw, is een totaalbudget van € 15 miljoen beschikbaar gesteld. Het doel van het kennisprogramma is inzet op meer kennis en aandacht voor vrouwspecifieke aandoeningen en somatische gezondheidsproblematiek. Betere diagnostiek en behandeling van deze aandoeningen moet ervoor zorgen dat vrouwen eerder de benodigde hulp zoeken en passende zorg krijgen.

Naar aanleiding van de aangenomen motie Dobbe c.s.¹⁸ over de uitvoering van een Nationale Strategie Vrouwengezondheid zullen de inzet en acties die lopen binnen het Ministerie van VWS op het gebied van vrouwspecifieke zorg worden gebundeld. De Ministeries van OCW en SZW zal worden gevraagd op welk beleid wordt ingezet of kan worden ingezet op het gebied van vrouwspecifieke gezondheid. Hierbij kan worden gedacht aan beleid rondom het voorkomen van verzuim, de rol van bedrijfsartsen en bijvoorbeeld het opleiden van zorgprofessionals. De Tweede Kamer zal halverwege 2025 over de aanpak geïnformeerd worden.

DSD/Intersekse en Dutch Protocol

Met de brief van 14 november jl. is de Tweede Kamer mede namens de Staatssecretaris van OCW geïnformeerd over het voorkomen van non-consensuele niet-noodzakelijke medische behandelingen (hierna: nnmb's). Op 6 juli 2023 is uw Kamer geïnformeerd¹⁹ over een verkenning die samen met betrokkenen en zorgprofessionals is gedaan naar hoe nnmb's bij kinderen met een DSD-conditie (Differences of Sex Development)/intersekse kinderen konden worden voorkomen. Daarbij zou zowel gekeken worden naar de in ontwikkeling zijnde kwaliteitstandaard DSD als naar de voors en tegens van een wettelijk verbod op nnmb's. Het huidige en het toekomstige belang van het kind heeft bij deze

¹⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 36 410, nr. 75

¹⁷ Bijlage bij Kamerstuk 36 600 XVI, nr. 151

¹⁸ Kamerstuk 31 765, nr. 862

¹⁹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 30 420, nr. 384

verkenning vooropgesteld. Onderdeel van deze verkenning is ook een rondetafelgesprek met experts en betrokken organisaties geweest, omdat het van

belang is dat alle betrokken partijen, ervaringsdeskundigen en (medische) deskundigen worden gehoord. Voor de zomer van 2025 zal het kabinet een Emancipatienota aan de Tweede Kamer sturen. In deze nota zullen de concrete doelen en maatregelen op het gebied van emancipatie worden uitgewerkt voor de huidige kabinetsperiode. Het verslag van de rondetafelbijeenkomst wordt meegenomen als input voor deze Emancipatienota.

Daarnaast is in het kader van o.a. de motie Hertzberger²⁰ een onafhankelijk advies aan de Gezondheidsraad (GR) gevraagd over de zogenaamde Dutch Protocol-behandelmethodes. De GR zal op basis van de stand van de wetenschap adviseren. Dit verzoek is op 13 mei 2024 bij de GR neergelegd. Op dit moment worden de voorbereidingen getroffen voor de samenstelling van de commissie binnen de GR die zich hierover zal gaan buigen. Ik verwacht dit advies in het eerste kwartaal 2026.

2.3 Overige activiteiten

Doorwerking van het slavernijverleden

In antwoord op Kamervragen van het lid El Abassi over het bericht «Mythe van hogere pijngrens bij migranten» is toegezegd dat u geïnformeerd wordt over lopend onderzoek naar deze onderwerpen. Het Ministerie van VWS heeft een verkennend onderzoek geïnitieerd naar mogelijke invloeden van het slavernijverleden op gezondheid en zorg. Dit onderzoek streeft ernaar bestaande inzichten samen te brengen en verder te verdiepen. Uw Kamer wordt in het najaar van 2025 geïnformeerd over de bevindingen.

OVIVI en OCIVI

Met de aanpak «Ons Voetbal Is Van Iedereen (OVIVI)» zet de overheid (de Ministeries van VWS, SZW, OCW en JenV) zich samen met de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB) en partners in tegen discriminatie, racisme, antisemitisme en homofobie in het voetbal. Sportbonden en het Nederlands Olympisch Comité en de Nederlandse Sport Federatie (NOC*NSF) zijn in navolging van de KNVB gestart met een sportbrede aanpak tegen discriminatie en voor inclusie onder de noemer «Onze Club Is Van Iedereen» (OCIVI)²¹. Er zijn 12 sportbonden en -organisaties die actief deelnemen binnen OCIVI. Op verzoek van VWS worden beide programma's door het Mulier Instituut gemonitord.

VN verdrag Handicap

Begin 2024 is de Nationale Strategie VN-verdrag Handicap 2040 vastgesteld. De Staatssecretaris van Langdurige en Maatschappelijke Zorg laat deze strategie nu vertalen in een werkagenda met concrete maatregelen voor een eerste periode van vijf jaar. De totstandkoming van de Nationale Strategie was een proces dat het Ministerie van VWS samen met ervaringsdeskundigen, organisaties die hen vertegenwoordigen, andere partners en ministeries heeft vormgegeven. Dit wordt voortgezet voor de totstandkoming van de werkagenda.

²⁰ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 31 016, nr. 370

²¹ Onze Club Is Van Iedereen gaat van start - NOCNSF

Meldpunten in de zorg

Door de voormalig Minister voor Langdurige Zorg en Sport is toegezegd²² u te informeren over de mogelijkheden rondom onafhankelijke zorgdiscriminatiemeldpunten en de rol van antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) hierin. In 2023 is in opdracht van het Ministerie van BZK een onderzoek naar de inrichting, taken en financiering van ADV's verricht. Het Ministerie van BZK heeft u met een Kamerbrief²³ op de hoogte gesteld van het voorkeursscenario: het opzetten van een stevige centrale organisatie met lokale meldpunten.

Het Ministerie van BZK heeft onlangs een hoofdlijnennotitie over de versterking van het stelsel van ADV's opgesteld waarin dit scenario is uitgewerkt²⁴. De positionering van de meldpunten in verschillende sectoren zoals de zorg wordt in deze fase niet meegenomen.

Tot slot

De VWS-brede aanpak discriminatie en gelijke kansen loopt in zijn huidige vorm tot eind 2025 en wordt vervolgens afgebouwd. Daarna is het aan de veldpartijen om verdere uitvoering te geven aan het bestrijden van discriminatie in de zorg, welzijn en sport.

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M. Agema

²² Kamerstuk 31 765, nr. 760

²³ Kamerstuk 30 950, nr. 354

²⁴ Kamerstuk 30 950, nr. 431